

In Memoriam Gustav Elsner (1942–2025): životopis, vzpomínky, seznam popsáných taxonů motýlů, bibliografie

Jan Liška¹ & Jan Šumpich^{2,*}

¹ Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i., Strnady 136, 156 04 Praha 5; liska@vulhm.cz

² Národní muzeum, Přírodovědecké muzeum, Entomologické oddělení, Cirkusová 1740, 193 00 Praha 9; jansumpich@seznam.cz; *corresponding author

Liška J. & Šumpich J., 2025: In Memoriam Gustav Elsner (1942–2025): životopis, vzpomínky, seznam popsáných taxonů motýlů, bibliografie. – Journal of the National Museum (Prague), Natural History Series 194: 207–215.

Dne 28. července 2025 zemřel v Praze po déletrvajícím těžké a zákeřné nemoci uznávaný lepidopterolog a obdivovatel střeoevropské přírody, pan Gustav Elsner, dlouholetý člen České společnosti entomologické.

Gustav Elsner se narodil v roce 1942 v Turnově, základní školu však začal navštěvovat v Břeclavi, od 4. třídy se znovu vrátil do Turnova, jeden rok pokračoval v Rokytnici nad Jizerou a základní vzdělání ukončil v Praze (otec byl voják a rodina se opakovaně stěhovala). Od jinošských let byl všestranně zaměřen, v ohnisku jeho zájmů byly jak technické obory, tak také přírodní vědy. V Praze následně absolvoval gymnázium v Košířích a chtěl se věnovat studiu medicíny, což mu nebylo umožněno (jeho otec byl suspendován a vyloučen z armády). Jako náhradní řešení zvolil nástavbové studium na střední průmyslové škole se zaměřením na analytickou chemii a s tím spojené technologie. Po ukončení středoškolského studia a nedokončeném vysokoškolském vzdělání v oboru chemie pracoval v různých technických profesích, závěr pracovní kariéry absolvoval jako externí zaměstnanec známé německé firmy BASF.

Již od mládí se věnoval pozorování a studiu motýlů, tento odborný zájem pak

Obr. 1. Gustav Elsner, Florida (USA), 2007.
Foto: rodinný archiv.

Obr. 2–3. Gustav na motýlech. Vlevo Záhorí na západním Slovensku, 80. léta 20. století; vpravo se strýcem Vladimírem Elsnerem na Předních loukách v Bílých Karpatech, 90. léta. Foto: rodinný archiv.

Obr. 4–5. Na lovu nočních motýlů ve Slovenském krasu; vlevo červenec 2011, vpravo s Janem Skyvou v červenci 2009. Foto: J. Liška.

záhy přerostl v celoživotní zálibu. Jako žák prvního stupně základní školy nejprve motýly „sbíral“ v okolí Turnova v severních Čechách, posléze také na jižní Moravě na Břeclavsku, kam s oblibou zajížděl na prázdniny k příbuzným (dědečkovi a babičce z otcovy strany, žijících v Břeclavi). Později svůj akční rádius postupně rozšiřoval, a kromě vlastní Prahy (a okolí), v níž po celý další život s rodinou žil, podnikal exkurze po celém tehdejší Československu. Velmi rád jezdil do terénu se svým strýcem Vladimírem Elsnerem, uznávaným moravským lepidopterologem, především pak na jižní a východní Moravu a také na Slovensko, odkud společně publikovali řadu faunistických prací a zjistili zde mnoho do té doby neuváděných druhů motýlů (zejména ze skupiny tzv. drobných motýlů – Microlepidoptera). Podnikal také četné výpravy do okolních „spřátelených“ evropských států, zpočátku s rodinou, později i bez ní. Po roce 1989 pak opakovaně navštívil jihozápadní a jižní Středomoří (Francii, Itálii, Slovinsko, Chorvatsko). Po roce 2000 navíc nepravidelně zajížděl s manželkou za synem do USA, kde opakovaně „entomologizoval“ na Floridě a byl přitom v kontaktu s několika předními americkými lepidopterology.

Při studiu motýlů dokonale využíval své technické znalosti a v našich podmínkách se stal doslova průkopníkem či zakladatelem některých specializovaných metod detekce motýlů v terénu, zejména pak těch, spojených s lákáním dospělců na světelný zdroj. Sám si sestrojil

Vzpomínka 1

Gustav Elsner byl pro mne po celou dobu, co jsme se znali, člověkem, u něhož jsem obdivoval jeho všestranné nadání a nezměrnou píli. Poznal jsem ho v roce 1984 po smrti mého přítele Ing. Vladimíra Zouhara, od něhož jsem ve svých lepidopterologických začátcích získával první zkušenosti. Tehdy, jako naprostý začátečník v oboru tzv. mikrolepidopter, jsem sháněl někoho, kdo by mi pomohl orientovat se v této obtížné skupině motýlů, v době, kdy bylo jen pramálo odborné literatury k dispozici. Setkali jsme se na pohřbu pana Zouhara a já jsem se odvážil pana Elsnera nesměle oslovit, zda by byl ochoten pomoci mi s determinací obalečů. Po počátečním oboustranně váhavém oťukávání jsme se sprátelili. Následovalo dlouhé období vzájemných návštěv, odborných konzultací či jen přátelských hovorů, společných exkurzí do přírody a společných nočních lovů motýlů. Vždy jsem obdivoval jeho úžasnou znalost v oborech chemie plastů, elektrotechniky, fyziky a v mnohých dalších, kterou uplatňoval při konstrukci rozličných pomůcek např. pro noční lovy motýlů, ale i pro mnohé praktičtější účely běžného života. Vždy byl ochoten poradit a bez jakéhokoliv nároku na nějaké finanční odměny dokonale, rychle a očividně rád zhotovoval různá speciálně vymyšlená svítidla, kvalitou a užitečností převyšující podobné pomůcky mnohdy na trhu jen obtížně dostupné, přičemž využíval svých detailních znalostí optiky. Gustav byl znám svou precizností a smyslem pro detail, což se projevovalo kromě jiného v jeho práci při determinaci motýlů, kterou korunoval mnohými publikacemi, v nichž je nutno obdivovat kromě odborných textů dokonale připravené preparáty, perokresby i fotografie motýlů. Do poslední chvíle se Gustav snažil pracovat a i při těžké nemoci nacházel útěchu v oboru, v němž zanechal nesmazatelnou stopu. Jeho odchodem já osobně ztrácím velký vzor, bude mi chybět.

Jiří Vávra, český biolog a lepidopterolog

Vzpomínka 2

„Čas běží a mně se ho nedostává. Děkuji za milá společná léta, ze kterých zůstávají bohužel jen kusé vzpomínky. Vzpomínám na společné noční motýlové zájezdy a vůbec na vše, co jsme spolu prožili na Šumavě, Křivokláte, Středohoří, Moravě, Slovensku, Maďarsku i ve Francii. V současné době zápasím na úrovni 95 let s abecedou a podle toho to vypadá ...“

Ivo Novák, biolog a entomolog, nestor české lepidopterologie

Vzpomínka 3

Je mi moc líto náhlého odchodu Gustava Elsnera. Byl to precizní entomolog, vždy dobře obeznámený s problematikou, kterou právě řešil, a především vnímavý a citlivý člověk.

František Krampl, emeritní kurátor lepidopterologických sbírek Entomologického oddělení Národního muzea

Vzpomínka 4

*Odešel dobrý kamarád. S Gustou jsem jezdil nejen na delší exkurze, ale spolupracovali jsme i při domácích entomologických aktivitách. V terénu byl nejen zábavný společník, ale přispíval i zajímavými nápady pro zefektivnění sběrů. Byl vždy ochotný pomoci při obtížnější determinaci a jeho fotografie pohlavních orgánů motýlů byly dokonalé, a to již v době, kdy ještě neexistovaly moderní prostředky a programy pro takové fotografování. Nemůžu nevzpomenout ani na naši tvořivou spolupráci při popisu nového druhu – pernatušky *Merrifieldia renatae*.*

Jan Skyva, český lepidopterolog

první přenosný agregát na výrobu elektrické energie, později experimentoval hlavně s různými výbojkovými, zářivkovými a diodovými zdroji ultrafialového záření a s konstrukcemi, v nichž se používají. Své mimořádné technické nadání dokázal uplatnit také při fotografování drobných motýlů, včetně pořizování dokonalých snímků mikropreparátů kopulačních orgánů, s jejichž pomocí se mnohé druhy dají spolehlivě určovat. Jeho snímky preparátů se ve své době staly v lepidopterologické komunitě doslova legendární a až v poslední době jim v plné míře dokáží konkurovat moderní, k tomuto účelu konstruované digitální optické přístroje.

Vzpomínka 5

S Gustavom som sa prvýkrát stretol počas lepidopterologického kongresu v Ledniciach v septembri 1994, pri jednej z exkurzií za odchytom nočných motýľov. Neskôr sa naše cesty spojili pri zostavovaní knihy o makadlovkách (Gelechiidae) „Die Palpenmotten Mitteleuropas“ v spoluautorstve s Petrom Huemerom z Rakúska. V tejto čeladi drobných motýľov bol Gustav v odborných kruhoch uznávaným znalcom a v knihe zúročil mnohoročné skúsenosti štúdia tejto svojej obľúbenej skupiny. Prvýkrát sa v nej podarilo v ucelenej forme zdokumentovať zástupcov tejto čelade zo strednej Európy s vyobrazením všetkých druhov a perovkami ich samčích a samičích kopulačných orgánov. Predovšetkým nákresy mnohých samičích genitálií boli prvýkrát zakreslené v odbornej literatúre,

Gustav významne prispel aj k poznaniu fauny motýľov Slovenska. Zo Slovenska pochádza typový materiál 5 druhov nových pre vedu, ktoré sám alebo v spoluautorstve opísal. Počas svojich početných exkurzií na slovenské lokality objavil ďalších vyše dvadsať nových druhov pre faunu Slovenska. Viedol tiež rozsiahlu korešpondenciu s odborníkmi z celého sveta, k čomu prispela aj veľmi dobrá znalosť nemeckého a anglického jazyka. Jeho veľký archív nafotených alebo zakreslených preparátov drobných motýľov bol medzi odborníkmi vyhlásený.

Mal ešte v pláne prispieť po 25 rokoch od vydania nášho spoločného diela o makadlovkách k jeho vylepšeniu a doplneniu v podobe nového vydania. Žiaľ, rovnako ako aj ďalšie články a štúdie drobných motýľov, ktoré mal rozpracované, sa už nestihli dokončiť počas jeho života. V mojom srdci zostane natrvalo spomienka na skvelého odborníka a dobrého priateľa.

Zdenko Tokár, slovenský lepidopterológ

Vzpomínka 6

Gustu jsem znal již asi od roku 1967. Byl starší a snažil se mi jako začátečníkovi pomáhat, kde to jen šlo. Díky jeho fenomenálním znalostem fyziky, chemie a techniky pro mne vytvořil perfektně fungující vybavení pro noční lovy, pomáhal mi s výrobou smrtiček, podporoval mne i metodicky a mnohokrát mne vzal na společné cesty za motýly. Naše kontakty se trochu omezily, když jsem se odstěhoval z Prahy. Jeho život, naplněný profesionálními (pracovními) i entomologickými aktivitami mu jen vzácně umožnil, abychom se setkali jinde, než v jeho bytě. Bylo mi líto, že nenašel čas a možnost přijet za mnou do Alp. Jeho upřímnost, nadšení a specifický humor mi už teď chybí. Snad se sejdeme v entomologickém nebi.

Karel Černý, česko-rakouský ekolog a lepidopterolog

Vzpomínka 7

První kontakt s Gustou jsem měl ve svých 14 letech díky adresáři členů Československé společnosti entomologické, ve kterém měl u svého jména jako jeden z mála členů uvedeno zaměření na tzv. mikrolepidoptera. Tehdy jsem ho oslovil ručně psaným dopisem, na který Gusta velmi rychle odpověděl a stal se jednou z prvních opor v mých entomologických začátcích. Postupem času jsme se velmi sblížili, společně opakovaně navštívili několik evropských muzeí a krásné chvíle jsme strávili i na společných výpravách za motýly jižní Moravy, Slovenska či Polska. Těžko se mi slovy vyjadřuje smutek nad odchodem tak mimořádného člověka. Gusto, děkuji za vše!

Jan Šumpich, kurátor lepidopterologických sbírek Entomologického oddělení Národního muzea

Během života publikoval sám nebo jako spoluautor několik desítek vědeckých a odborných prací a pro vědu popsal celkem sedm nových druhů drobných motýlů, dva druhy motýlů pak byly pojmenovány na jeho počest. Jeho životním dílem je určovací knižní monografie středoevropských druhů makadlovek (Gelechiidae) z roku 1999, kterou napsal a ilustroval se spoluautory Peterem Huemerem z Rakouska a Zdeno Tokárem ze Slovenska. Kniha byla v době svého vydání vysoce hodnocena a stala se základem pro pozdější zpracování této čeledi v regionálním i evropském rámci. Jeho lepidopterologická sbírka, čítající několik desítek tisíc exemplářů převážně drobných motýlů (navíc vzorně vypreparovaných), je z vědeckého hlediska velmi cenná. V době přípravy medailonku se rodina rozhodla darovat sbírku entomologickému oddělení Národního muzea, a v současnosti je již součástí sbírkových fondů.

Obr. 6. Na Soutoku u Lanžhota, červen 2020.
Foto: J. Liška.

Pro odbornou entomologickou práci měl Gustav mimořádné osobní předpoklady, byl psychicky i fyzicky zdatný, činorodý, svědomitý, houževnatý a velmi pracovitý. Velkou oporou mu byla jeho rodina – milující a tolerantní manželka a dvě děti – syn a dcera. Kromě lásky k přírodě se ve chvílích oddechu v pozdějším věku velmi rád oddával četbě, která jej současně posilovala při překonávání životních neshází a útrap. Diskuse s ním byly vždy velmi podnětné, a to nejenom ty odborné, ale i ty společensky či politicky zaměřené. Nebál se přímočaře vyjadřovat své názory, podložené bohatými životními zkušenostmi, a uměl přitom logicky a přesvědčivě argumentovat. Na druhé straně dokázal přijmout cizí názor a uznat svou případnou mýlku. Náhlý odchod tohoto všestranně zdatného člověka a uznávaného odborníka je velkou ztrátou pro domácí i zahraniční lepidopterologickou komunitu a pro všechny, kdo jej blíže znali. Čest jeho památce!

Vzpomínka 8

S Gustou jsem se seznámil prostřednictvím výzkumu motýlů přírodní rezervace Soos v západních Čechách počátkem 90. let. Prakticky okamžitě mi bylo zřejmé, že jde o člověka zcela mimořádného, nejenom z pohledu entomologické erudovanosti. Během následujících desetiletí jsem měl příležitost s ním podnikat množství lepidopterologických exkurzí u nás i v zahraničí a můj obdiv k němu postupně jen dále narůstal. Oceňoval jsem mimo jiné také jeho praktičnost a schopnost si vlastními silami poradit i v zdánlivě neřešitelných situacích, navíc s noblesou jemu vlastní. Jeho přátelství, jehož součástí byla i nesobecká pomoc a dobrá rada, kdykoliv to bylo potřeba, jsem si přirozeně velmi vážil. Jeho náhlá a vážná nemoc mne zaskočila a předčasná smrt pak vyvolala hluboký zármutek. Milý Gusto, odpočívej v pokoji!

Jan Liška, pracovník v ochraně lesa, zaměřený na lesnickou entomologii

Taxony popsané Gustavem Elsnerem

Rody / Genera

Stenolechiodes Elsner, 1995 (Gelechiidae)

Druhy / Species

Stenolechiodes pseudogemmellus Elsner, 1995 (Gelechiidae)

Bryotropha patockai Elsner et Karsholt, 2003 (Gelechiidae)

Ceratoxanthis adriatica Elsner et Jaroš, 2003 (Tortricidae)

Merrifieldia renatae Skyva & Elsner, 2007 (Pterophoridae)

Lypusa tokari Elsner, Liška et Petrů, 2008 (Lypusidae)

Oxypteryx gemerensis (Elsner, 2013) (Gelechiidae) (popsán v rodu *Eulamprotes* Bradley, 1971)

Lutilabria flavipalpella Elsner & Pastorális, 2022 (Gelechiidae)

Taxony pojmenované po Gustavu Elsnerovi

Altenia elsneriella Huemer & Karsholt, 1999 (Gelechiidae)

Eucosma gustavelsneri Šumpich, 2011 (Tortricidae)

Bibliografie / Bibliography

- Elsner G., 1995: A new West–Palaeartic genus and species, externally similar to *Stenolechia gemmella*, with taxonomical notes on related genera (Lepidoptera: Gelechiidae). – *Klapalekiana* 31: 73–90.
- Elsner G., Elsner V., 1985: Lepidoptera. Faunistic records from Czechoslovakia. – *Acta entomologica Bohemoslovaca* 82: 395–397.
- Elsner G., Elsner V., 1989: Lepidoptera. Faunistic records from Czechoslovakia. – *Acta entomologica Bohemoslovaca* 86: 77.
- Elsner G., Huemer P., Tokár Z., 1999: Die Palpenmotten (Lepidoptera, Gelechiidae) Mitteleuropas – Bestimmung, Verbreitung, Flugstandort, Lebensweise der Raupen. – F. Slamka, Bratislava, 208 pp.
- Elsner G., Jaroš J., 2003: A new species of *Ceratoxanthia* Razowski, and distribution records for two species of *Aethes* Billberg from the Balkan Peninsula (Tortricidae: Cochylini). — *Nota lepidopterologica* 25, 4: 221–225.
- Elsner G., Jaroš J., Spitzer K., 1988: Lepidoptera. Faunistic records from Czechoslovakia. – *Acta entomologica Bohemoslovaca* 85: 74.
- Elsner G., Karsholt O., 2003: *Bryotropha patockai* sp. n. – a new species of Gelechiidae from eastern Central Europe (Lepidoptera). – *Entomologische Zeitschrift, Stuttgart* 113, 3: 72–74.
- Elsner G., Krampl F., Novák I., Spitzer K., 1981: K poznání Microlepidopter šumavských rašelinišť (To the knowledge of Microlepidoptera of the Šumava Mts. peat bogs). – *Sborník Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy*, 21: 73–88.
- Elsner G., Liška J., Petrů M., 2008: Eine neue Art der gattung *Lypusa* Zeller, 1852 (Lepidoptera: Lypusidae). – *Entomologische Zeitschrift, Stuttgart* 118, 3: 107–112.
- Elsner G., Pastorális G., 2022. *Lutilabria flavipalpella*, a new species (Lepidoptera, Gelechiidae) discovered in the Slovakian karst (Slovakia). – *Entomofauna carpathica* 34, 1: 13–18.
- Elsner G., Spitzer K., 1975: Můra *Anomogyna sincera* H.S. (Noctuidae, Lepidoptera) – nová pro faunu Československa (Noctuid moth *Anomogyna sincera* H.S. – new for the fauna of Czechoslovakia). – *Sborník Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy*, 15: 210.
- Elsner V., Elsner G., 1985: Nové a významné nálezy mikrolepidopter (Lepidoptera) v ČSSR. – *Zborník Slovenského národného múzea, Prírodné vedy, Bratislava* 31: 123–143.
- Huemer P., Elsner G., Karsholt O. 2013: Review of the *Eulamprotes wilkella* species-group based on morphology and DNA barcodes, with descriptions of new taxa (Lepidoptera, Gelechiidae). – *Zootaxa*, 3746, 1: 069–100.
- Laštůvka Z., Liška J., Vávra J., Elsner V., Laštůvka A., Marek J., Dufek T., Dvořák M., Kopeček F., Petrů M., Skyva J., Vítek P., 1994: Faunistic records from the Czech Republic – 18. – *Klapalekiana* 30: 197–206.
- Liška J., Laštůvka Z., Elsner G., Elsner V., Vávra J., Dufek T., Gregor F., Janovský M., Jaroš J., Laštůvka A., Marek J., Petrů M., Skyva J., Šumpich J., 2000: Faunistic records from the Czech Republic – 101. – *Klapalekiana* 36: 161–169.
- Liška J., Laštůvka Z., Jaroš J., Marek J., Němý J., Petrů M., Elsner G., Skyva J., Franz J., 2001: Faunistic records from the Czech Republic – 142. – *Klapalekiana* 37: 275–278.
- Liška J., Šumpich J., Laštůvka A., Elsner G., Žemlička M., Skyva J., Černý J., Jaroš J., Říha R., Kula E., Laštůvka Z., Vávra J., Němý J., Bělín V., Bezděk M., 2014: Faunistic records from the Czech Republic – 361. – *Klapalekiana* 50: 111–120.
- Liška J., Šumpich J., Elsner G., Marek J., Laštůvka Z., Skyva J., Žemlička M., Laštůvka A., Dvořák I., Sitek J., Jirgl T., Knížek M., Uříčář J., Kuras T. 2015: Faunistic records from the Czech Republic – 388. – *Klapalekiana* 51: 239–250.
- Liška J., Vávra J., Laštůvka A., Jaroš J., Šumpich J., Uříčář J., Bešta L., Marek J., Skyva J., Holomek J., Kula E., Bešta M., Elsner G., Vysoký V., Žemlička M., Černý J., Richter IG., Gottwald A.,

- Laštůvka Z., Jirgl T., Heřman P. 2018: Faunistic records from the Czech Republic – 441. – Klapalekiana 54: 131–148.
- Pastorális G., Elsner G., Kopeček F., Kosorín F., Laštůvka A., Lendel A., Liška J., Němý J., Richter IG., Štefanovič R., Šumpich J., Tokár Z., 2013: Štrnášť nových druhov motýľov (Lepidoptera) pre faunu Slovenska. (Fourteen Lepidoptera species new to the fauna of Slovakia). – Folia faunistica Slovaca 18, 1: 1–12.
- Pastorális G., Liška J., Elsner G., Šumpich J., Richter I., Tokár Z., Endel B., Skyva J. 2017: Jedenášť druhov motýľov (Lepidoptera) nových pre faunu Slovenska (Eleven Lepidoptera species new to the fauna of Slovakia). – Folia faunistica Slovaca 22: 19–29.
- Skyva J., Elsner G., 2007: A new species of *Merrifieldia* from Slovenia (Pterophoridae). *Nota lepidopterologica* 30, 1: 115–119.
- Spitzer K., Novák I., Elsner G., 1983: K výskytu boreoalpinní mûry *Xestia (Anomogyna) rhaetica* (Stgr) na Šumavě (Lep., Noctuidae). – Sborník Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy 23: 66.
- Šumpich J., Liška J., Elsner G., 2025: *Metalampra caucasica* Lvovsky, 1995 (Lepidoptera, Oecophoridae) – a new species for Europe. – *Journal of the National Museum (Prague), Natural History Series* 194: 123–128.
- Šumpich J., Liška J., Elsner G., Žemlička M., Marek J., Dvořák I., Dvořák M., Dobrovský T., Skyva J., 2006: Faunistic records from the Czech Republic – 202. – Klapalekiana 42: 181–187.
- Šumpich J., Liška J., Laštůvka A., Sitek J., Skyva J., Vávra J., Maršík L., Dvořák I., Žemlička M., Kabátek P., Laštůvka Z., Marek J., Marek S., Mikát M., Vacula D., Křivan V., Elsner G., Volf M., Jirgl T., Krejčík P., Hromádková V., Richter IG., 2022: Faunistic records from the Czech Republic – 530. – Klapalekiana 58: 121–140.
- Šumpich J., Liška J., Marek J., Potocký P., Elsnerová M., Elsner V., Šiman L., Uříčář J., Vodrlind B., Skyva J., Bělín V., 2010: Faunistic records from the Czech Republic – 303. – Klapalekiana 46: 231–235.
- Šumpich J., Liška J., Vávra J., Laštůvka Z., Laštůvka A., Skyva J., Uříčář J., Eliáš K., Mikát M., Caha D., Dvořák J., Elsner G., Hromádková V., Jadrný M., Pipek P., Šefrová H., Žemlička M., Hula V., Krejčík P., Pavlíčko A., 2025: Faunistic records from the Czech Republic – xxx: Lepidoptera. – Klapalekiana, in press.
- Šumpich J., Liška J., Žemlička M., Richter IG., Laštůvka A., Skyva J., Vávra J., Uříčář J., Laštůvka Z., Moravec J., Jaroš J., Elsner G., Pavlíčko A., 2023: Faunistic records from the Czech Republic – 540. – Klapalekiana 59: 101–151.
- Šumpich J., Mikát M., Maršík L., Dufek T., Marek J., Elsner V., 2007: Faunistic records from the Czech Republic – 239. Klapalekiana 43: 215–220.
- Šumpich J., Sitek J., Marek J., Skyva J., Uříčář J., Fiala F., Jakeš O., Dvořák I., Maršík L., Potocký P., Laštůvka A., Elsner V., Laštůvka Z., Mikát M., Kačfrek A., 2011: Faunistic records from the Czech Republic – 326. – Klapalekiana 47: 281–298.
- Šumpich J., Sitek J., Švestka M., Liška J., Elsner G., Eliáš K., Dvořák I. 2014: Nové a další významné druhy motýľů (Lepidoptera) zjištěné v Národním parku Podyjí (New and other significant Lepidoptera species recorded in the Podyjí National Park). – *Příroda* 32: 213–233.
- Šumpich J., Žemlička M., Číla P., Heřman P., Liška J., Elsner G., Marek J., Laštůvka A., Skyva J., Mikát M., Rotter M., 2007: Faunistic records from the Czech Republic – 225. – Klapalekiana 43: 79–84.
- Tokár Z., Laštůvka A., Pastorális G., Šumpich J., Štefanovič R., Elsner G., 2015: Nové druhy drobných motýľov (Microlepidoptera) pre faunu Slovenska. – Folia faunistica Slovaca 20: 37–47.
- Tokár Z., Richter IG., Richter IV., Liška J., Pastorális G., Kosorín F., Elsner G., Němý J., 2010: Faunistic records from Slovakia. Lepidoptera: Micropterigidae, Eriocraniidae, Nepticulidae, Incurvariidae, Prodoxidae, Psychidae, Tineidae, Bucculatricidae, Gracillariidae, Yponomeutidae, Glyphipterigidae, Autostichidae, Blastobasidae, Oecophoridae, Lypusidae, Elachistidae, Coleophoridae, Scythrididae, Gelechiidae, Tortricidae, Pyralidae, Crambidae. – *Entomofauna carpathica* 22: 31–40.

- Tokár Z., Šumpich J., Laštůvka A., Laštůvka Z., Liška J., Elsner G., Lendel A., Štefanovič R., Richter Ig., 2021: Nové druhy drobných motýlův (Microlepidoptera) pre faunu Slovenska (New species of small moths (Microlepidoptera) for the fauna of Slovakia). – Entomofauna carpathica 33, 2: 1–20.
- Vávra J., Liška J., Němý J., Dobrovský T., Elsner G., Laštůvka A., Laštůvka Z., Petruž M., Šiman L., Šumpich J., Tomáš P., 2008: Faunistic records from the Czech Republic – 257. – Klapalekiana 44: 87–92.

Poděkování

Děkujeme Gustavově rodině za fotografie z rodinného archivu a doplňující informace z Gustova osobního života. Petru Heřmanovi autoři děkují za kontrolu angličtiny.

Financování

Práce J. Šumpicha vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury ČR v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní Muzeum (DKRVO 2024-2028/5.1.b, 00023272).

Summary

In memory of Gustav Elsner (1942–2025): biography, memories, list of described taxa and bibliography

Jan Liška & Jan Šumpich

Gustav Elsner, a respected lepidopterologist, admirer of Central European nature and a long-time member of the Czech Entomological Society, died on July 28, 2025 in Prague, after a long and serious illness.

Gustav was born in 1942 in Turnov but started attending the elementary school in Břeclav. From the fourth class, he returned to Turnov, then continued in Rokytnice nad Jizerou for one year, and completed his elementary education in Prague (his father was a soldier and the family moved repeatedly). From his youth, he had a wide range of interests focused on both technical fields and natural sciences. After graduating from high school in Prague, Gustav wanted to study medicine, but was not allowed to do so (his father was suspended and expelled from the army). As an alternative solution, he chose to study at a secondary technical school focused on analytical chemistry and related technologies. After completing the secondary education and incomplete university studies in chemistry, he worked in various technical professions, ending his career as an external employee of BASF, a well-known German company.

From an early age, Gustav devoted himself to observing and studying Lepidoptera, and this special interest soon grew into a lifelong hobby. As a primary school pupil, he first „collected“ butterflies and moths in the vicinity of Turnov (northern Bohemia) and later also in southern Moravia (in the Břeclav region) where he liked to spend holidays with his grandparents. His action radius then gradually expanded and in addition to Prague (and its surroundings), where he (together with his family) lived for the rest of his life, he undertook field trips throughout the whole of the former Czechoslovakia. He loved going into the field (especially in southern and eastern Moravia, and also in Slovakia) together with his uncle, Vladimír Elsner – a renowned Moravian lepidopterologist. Together they published a number of faunistic works and discovered many previously unreported species of butterflies and moths (especially from the group of so-called microlepidoptera). Gustav also undertook numerous expeditions to neighboring European countries, whether with or (later) without

his family. After 1989, he repeatedly visited the southwestern and southern Mediterranean (France, Italy, Slovenia, Croatia). After 2000, he and his wife also made occasional trips to visit their son in the USA, where Gustav repeatedly „entomologized“ in Florida and was in contact with several leading American lepidopterologists.

While studying the small moths, he perfectly used his technical knowledge and became a pioneer and founder of certain special methods of detecting moths in the field, particularly those involving

attracting adults to light sources. He constructed his first portable electric generator himself and later he experimented mainly with various lamp, fluorescent and diode sources of ultraviolet light, and with the systems in which they are being used. He also applied his extraordinary technical talent to photographing small moths, including perfect photographs of micro-preparations of genitalia which can usually be used for reliable identification. His photographs of specimens and their genitalia became legendary in the lepidopterological community at the time, and only recently have modern digital optical devices, designed for this purpose, been able to compete with them.

During his lifetime, he published several dozen scientific papers, either as a single author or a co-author, and described a total of seven new species of micro-moths for science. Two species of moths were named in his honor. His life's work is a monograph identifying Central European species of Gelechiidae (published in 1999) which he wrote and illustrated with two co-authors: Peter Huemer from Austria and Zdeno Tokár from Slovakia. The book was highly acclaimed at the time of its publication and became the basis for later studies of this family in both regional and European context. His lepidopterological collection, comprising several tens of thousands of specimens, mainly of the small moths (perfectly prepared, moreover), is extremely scientifically valuable. At the time of writing this profile, the collection was in the possession of his family. However, its transfer to the collections of the Entomological Department of the National Museum in the near future has already been negotiated.

Gustav Elsner had exceptional personal qualities and background for scientific entomological work: he was mentally and physically fit, energetic, conscientious, tenacious and very hardworking. His family – a loving and tolerant wife and two children, a son and a daughter – were a great support to him. In addition to his love of nature, he enjoyed reading in his spare time of his later years, which also helped him to overcome life's difficulties and hardships. Discussions with him were always very stimulating – not only those of a scientific character, but also those of a social or political nature. He was not afraid to express his opinions (supported by his rich life experience) directly while arguing logically and convincingly. On the other hand, he was able to accept different opinions and admit a possible mistake. The sudden passing of this versatile man and respected expert is a heavy loss for both domestic and foreign lepidopterological community and for all who knew him closer. May he rest in peace!

Obr. 7. Gustav Elsner (vlevo) s velikány české lepidopterologie: Daliborem Povolným (uprostřed) a Zdeňkem Laštůvkou (vpravo), v Brně, 1996. Foto: rodinný archiv.